

Rektörler seçimle gelmemeli....

2012-11-04 11:11:49

Türkiye’de yeni bir üniversite reformu eşğindeyiz. Yeni YÖK yönetimi bir şeyleri değıştireceğini söylüyor ama buna şiddetli bir direnç var. En önemli değışikliklerden biri de rektör seçimlerinin kaldırılması ile ilişkili. Birçok kişi seçimlerin kaldırılmasına karşı çıkıyor. Güya seçimler ile rektör seçilmesi durumunda daha demokratik daha araştırmacı bir üniversite olacaktıız.

Bu karşı çıkışlar aslında hiçbir mantıklı akıl yürütmeye ya da bilimsel bir çalışmaya dayanmıyor. Hepsi birer slogandan ve statükoyu koruma çabasından ibaret. Aslına bakılırsa bu konuyu değerlendirirken kendimize şu soruları sormamız gerekiyor: (1) Üniversite yönetimine oylama ile bir yönetim getirecek ise kimlerin oy hakkı olmalı? (2) Seçimle rektör atanması demokratik bir yönetimi garanti eder mi? (3) Rektör bir akademisyen mi olmalıdır?

Üniversite yönetimi seçiminde kimlerin oy hakkı var?

Türkiye’nin kim/kimler tarafından yönetileceğini seçimlerle belirliyoruz. Peki kimler oy veriyor? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tabii ki. Peki bir Pakistanlı gelip oy vermek istese ne olur? Tabii ki kabul etmeyiz. Sen bu memlekete ne katkı yaptın? Ne kadar vergi verdin? Şimdi neye dayanarak kaynakların nasıl dağıtılacağına dair söz hakkın olduğunu düşünüyorsun? diye sorarız.

Bir şirketin ya da derneğin yöneticisi seçilirken kimler oy verir? Hissedarlar, aidat ödeyenler. Şirkette çalışanlar, müşteriler değil. Yani taşın altında eli olanlar. Yönetimin iyi ya da kötü politikalarının sonucuna katlanacak olanlar oy verme hakkına sahiptir.

Akademisyenler, kendilerine bazı kutsal payeler verilse de, sonuçta üniversitelerin çalışanlarıdır. Yaptıkları işin niteliği farklı olsa da okulda çalışan idari memurlardan hiçbir farkları yoktur. Kamu üniversitelerinin finansmanı ise büyük ölçüde vatandaşın ödediği vergilerden ve küçük bir kısmı da öğrenci harçlarından karşılanır. Bu durumda oy verme hakkına sahip olması gerekenler vergi verenler ya da onların temsilcileri olmalıdır. Akadmeisyenlerin bu hakkı sadece kendileri ile sınırlamasının hiçbir mantığı yoktur.

‘Para senden, idaresi benden’ anlayışı sadece akademisyenlerin değirmenine su taşıyan, hiçbir mantıklı gerekçesi olmayan bir sistemdir. Buna halk arasında ‘el parasıyla hovardalık yapmak’ denir Doğru olan, taşın altında eli olan, finansmanı saplayan vatandaşların temsilcileri aracılığı ile üniversite yönetimlerini belirlemesidir.

Seçimle rektör atanması demokratik bir yönetimi garanti eder mi?

Üniversitelerdeki seçimler sürekli demokrasi adına savunulmaktadır. Halbuki mevcut sistem hiçbir şekilde demokratik sonuçlar doğurmamaktadır.

Öncelikle, akademisyenler gibi birer üniversite mensubu olan, idari memurlar, araştırma görevlileri oy hakkına sahip değillerdir. Daha da önemlisi, eğitimin çıktılarından en fazla etkilenen hatta kısmen de olsa eğitim hizmetlerinin finansmanına katkıda bulunan öğrenciler hiçbir şekilde oy hakkına sahip değillerdir.

Ayrıca, oy maksimizasyonu çabası, seçilmiş yöneticilerin kararlarını alırken okulun menfaatlerini değil, kendi menfaatlerini koruma güdüsüyle hareket etmelerine yol açmaktadır. Yandaşlar ya da potansiyel destekçiler korunmakta, muhalifler ise dışlanmaktadır.

Rektör bir akademisyen mi olmalıdır?

Rektör sadece akademik değil, bahçe düzenlemesi, spor salonu inşaatı, maaşların hangi banka aracılığı ile ödeneceği gibi idari kararlarla da ilgilenmektedir. Hatta akademik görevler daha çok fakülte düzeyinde alınmakta rektörler daha çok idari görevlerle uğraşmaktadır. Bu nedenle bir tıp profesörünün bu işi emekli bir şirket yöneticisinden daha iyi yapacağını hiçbir garantisi yoktur. Hatta, objektif olarak bakıldığında, özel sektörde yöneticilik deneyimi olan bir kişinin bu işleri, örneğin bir tıp profesöründen daha iyi yapacağını söylemek hiç de yanlış olmaz.

Dahası öğretim üyelerinin enerjilerini yöneticilik görevlerinde harcamaları onların akademik performanslarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Sonuç olarak, rektörlerin ya da diğer idari mevkilerin sahiplerinin sadece öğretim üyelerinin katıldığı seçimle belirlenmesi ne mantıkla, ne kaynakların etkin kullanımıyla alakası yoktur. Aksine, mevcut sistem, eğitimde kalite düşüklüğünü, kaynakların etkin olmayan kullanımını, keyfiyeti, anti demokratik uygulamaları teşvik etmektedir. Bu nedenle kamu üniversitelerinde yönetim 'kamu'nun mümkün olduğunca geniş ölçüde temsil edildiği bir kurul tarafından atanmalıdır.